



EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

From Strategy to Action: Leveraging Clusters in Smart Specialisation Strategies

Summary



EU Clusters Talks
4 December 2024, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union



Od strategie k akci: Využití klastrů ve strategiích inteligentní specializace EU Clusters Talks 4. prosince 2024

ZÁPIS

European Cluster Collaboration Platform jménem Evropské komise uspořádala dne 4. prosince od 8:30 do 9:45 SEČ EU Clusters Talk s názvem „Od strategie k akci: Využití klastrů ve strategiích inteligentní specializace“, jehož cílem bylo diskutovat, jak mohou klastry posilovat regionální silné stránky a podporovat udržitelný růst prostřednictvím strategií inteligentní specializace.

Program setkání

Moderace: Zivile Kropaite

1. **Novinky z European Cluster Collaboration Platform**
Ángela Negrete Benedí, členka týmu European Cluster Collaboration Platform
2. **Inteligentní specializace: 10 let růstu založeného na inovacích**
Silvia Álvarez Santos, DG REGIO, Evropská komise
4. **Panelová diskuse**
Anders Olsson, manažer výzkumu a inovací, Region Värmland
Patrick Vuillermoz, generální ředitel, POLIMERYS
Christoph Reiss-Schmidt, vedoucí národních a mezinárodních projektů, Business Upper Austria
Gus Verhaeghe, manažer inovací, Flanders' FOOD
5. **Možnosti financování**
Ángela Negrete Benedí, členka týmu European Cluster Collaboration Platform

Klíčová sdělení

- Klastry jsou zásadní pro přetavení regionálních strategií do konkrétních inovačních projektů.
- Přejít od strategie k realizaci vyžaduje stabilní financování a nástroje šité na míru, například kaskádové financování.
- Úspěšná inteligentní specializace vyžaduje, aby klastry působily jako propojovatelé napříč sektory, regiony i úrovně řízení. Propojováním místních ekosystémů s evropskými prioritami klastry zajišťují sladění mezi inovacemi zdola a výzvami na úrovni EU.
- Veřejně-soukromé inovace prosperují tehdy, jsou-li klastry pevně ukotveny v regionálních řídicích strukturách. Modely jako ve Värmlandu - kde je každá oblast inteligentní specializace spojena s konkrétním klastrem - ukazují hodnotu strukturované a dlouhodobé spolupráce.
- Kritéria financování musí zohledňovat inovační potenciál vyspělých regionů, nejen potřeby soudržnosti. Klastry z rozvinutějších oblastí volají po inkluzivních schématech financování, která odrážejí jejich klíčovou roli při udržování konkurenceschopnosti Evropy.
- Přejít k udržitelnosti a digitalizaci může uspět pouze tehdy, budou-li klastry stát v jeho čele. Klastry jsou jedinečně postaveny k zapojení malých a středních podniků, rozvoji pilotních projektů a uvádění zelených a digitálních řešení na trh napříč různými sektory.

1. Novinky z ECCP

Ángela Negrete Benedí, členka týmu, Evropská platforma pro spolupráci klastrů

Po úvodních slovech moderátorky Zivile Kropaite byly představeny následující novinky:

- Výzva k vyjádření zájmu o organizaci workshopů „Clusters meet Regions“, uzávěrka 20. prosince 2024.
- EU Business Hub: Program financovaný EU na podporu malých a středních podniků a startupů z EU při jejich expanzi do Korejské republiky a Japonska a příchozí podnikatelské mise:
 - EU Business Hub @ Semicon Japan, digitální řešení, Tokio, 9.-13. prosince 2024
 - EU Business Hub @ Smart Energy Week Spring 2025, zelená a nízkouhlíková řešení, Tokio, 17.-21. února 2025
 - Healthcare and Medical Equipment Korea 2025, zdravotnictví - Soul, 17.-21. března 2025

2. Inteligentní specializace: 10 let růstu založeného na inovacích

Silvia Álvarez Santos, DG REGIO, jednotka G1

Zástupkyně Evropské komise představila přehled politiky inteligentní specializace, její vývoj za poslední desetiletí a její roli při podpoře regionálních inovací a rozvoje v celé Evropské unii. Zdůraznila úspěchy této politiky, výzvy i možné budoucí směry a poukázala na její význam při sladování regionálních silných stránek s širšími cíli EU.

Inteligentní specializace je místně orientovaná inovační politika zavedená v programovém období politiky soudržnosti EU 2014-2020. Jejím cílem bylo umožnit regionům soustředit se na své komparativní výhody a posílit jejich inovační ekosystémy. Úspěšnost této strategie potvrzují evaluace, které dokládají její dopad na podporu regionálního růstu, spolupráce a inovací. Přístup je založen na třech pilířích: lokalizace zajišťuje přizpůsobení strategií regionálním silným stránkám a potřebám, prioritizace umožňuje zaměřit financování na oblasti s největším potenciálem a participace podporuje spolupráci mezi akademickou sférou, průmyslem, veřejnou správou a občanskou společností.

V průběhu let se politika inteligentní specializace dále rozvíjela a zahrnovala nové prvky řízení a opatření reagující na výzvy, jako jsou slabé vazby mezi univerzitami a průmyslem či omezené zapojení podniků do inovačních aktivit. Pro období 2021-2027 Evropská komise rámec rozšířila o formální řídicí struktury, průběžné zapojení stakeholderů a posílené mechanismy monitorování a hodnocení. Zvláštní důraz byl kladen na tzv. dvojí transformaci - udržitelnost a digitalizaci - a na podporu meziregionální spolupráce.

Byla zdůrazněna klíčová role klastrů při posilování regionálních a meziregionálních inovačních sítí. Klastry se osvědčily jako důležitý nástroj pro sladění regionálních strategií s prioritami na úrovni EU, například s Evropským fondem pro regionální rozvoj (EFRR) a programem Interregional Innovation Investments (I3). Tematické platformy a partnerství inteligentní specializace podporované Evropskou komisí byly představeny jako efektivní nástroje pro rozvoj hodnotových řetězců a podporu spolupráce mezi regiony.

Prezentace rovněž představila služby, které nabízí komunita S3 Community of Practice, včetně individuálně přizpůsobené podpory partnerstvím, přístupu k nástrojům, jako je Smart Specialisation Observatory, a příležitostí ke spolupráci. Tyto iniciativy mají za cíl posílit budování kapacit, zefektivnit spolupráci a zlepšit zhodnocování výsledků výzkumu. Řečnice vyzvala zainteresované aktéry k využívání těchto zdrojů a k zapojení do iniciativ, jako jsou otevřené výzvy pro partnerství či nadcházející konference, například S3 Conference 2024 v Rimini (Emilia-Romagna).

3. Panelová diskuse

Anders Olsson představil model regionu Värmland, v němž jsou klastry zakotveny jako otevřené platformy navázané na jednotlivé oblasti inteligentní specializace. Dlouhodobá spolupráce regionu s klastry, jako jsou Paper Province a Compare, stejně jako partnerství s Karlstad University, byla OECD uznána jako příklad světové dobré praxe. Olsson zdůraznil význam společenských aspektů, jako jsou digitalizace, genderová inkluze a cirkulární ekonomika, které tvoří průřezová témata jejich strategie.

Patrick Vuillermoz představil zkušenosti klastru Polymeris, více regionálního francouzského klastru zaměřeného na polymery, udržitelnost a pokročilou výrobu. Zdůraznil klíčovou roli klastrů při překlenování mezery mezi průmyslem a regionální politikou a představil jejich zapojení do několika meziregionálních partnerství a projektů financovaných EU, například Vanguard a I3. Podle něj úspěšná implementace vyžaduje přechod od strategie ke konkrétním projektům zahrnujícím malé a střední podniky, veřejné instituce i akademickou sféru.

Christoph Reiss-Schmidt popsal model Horního Rakouska, kde jsou klastry hluboce integrovány do strategie S3 již od jejího počátku v roce 1998. Region sdružuje osm klastrů s více než 2 200 členy a při tvorbě strategie využívá klastrové poradní rady složené převážně ze zástupců malých a středních podniků a akademické sféry. Reiss-Schmidt vysvětlil využívání specializovaných regionálních finančních nástrojů sladěných s cíli S3, které se postupně vyvíjely směrem k podpoře kolaborativních inovací a budování odolnosti. Zmínil také podpůrné mechanismy, jako jsou patentové poradenství, inkubace startupů a workshopy design thinking.

Gus Verhaeghe představil Flanders' FOOD jako průmyslem řízenou inovační platformu v agropotravinářském sektoru. S více než 300 členskými firmami funguje klaster na třech pilířích: inovace, strategie a spolupráce. Verhaeghe zdůraznil význam strategického rozvoje zdola s dlouhodobými roadmapami a roli klastrů při podpoře regionální i meziregionální spolupráce. Uvedl jejich účast v partnerstvích S3, například „Ingredients for Circular Economy“, a zdůraznil využívání evropských nástrojů (např. COSME, Euroclusters, I3) k převodu strategií do praxe. Zároveň vyzval k větší podpoře pokročilých úrovní technologické připravenosti (TRL) a k silnějšímu zapojení vysoce rozvinutých regionů do finančních mechanismů.

Mezi řečníky panovala široká shoda v tom, že klastry jsou klíčovými prostředníky při převádění strategických cílů do kolaborativních projektů s průmyslem. Všichni panelisté zdůraznili význam dlouhodobých finančních rámců a potřebu specializovaných nástrojů, jako je kaskádové financování či regionálně vyčleněné rozpočty. Opakujícím se tématem byla role klastrů jako propojovatelů mezi průmyslem, výzkumem a veřejnou politikou. Zazněly však také obavy z regulatorních a strukturálních omezení, která brzdí inovace, zejména v oblasti přístupu na trh a pravidel státní podpory.

Pokud jde o rozdílné pohledy, všichni sice uznali efektivitu strategií S3, někteří však upozornili na výzvy spojené s jejich plnou implementací a na potřebu podpory regionů v různých fázích rozvoje. Verhaeghe například vyjádřil obavy z omezených příležitostí pro vyspělejší regiony v některých finančních schématech EU a zdůraznil, že podpora jejich další inovační aktivity je zásadní pro udržení celkové konkurenceschopnosti Evropy. Patrick Vuillermoz a Christoph Reiss-Schmidt rovněž poukázali na potřebu vhodných nástrojů a dlouhodobého financování na podporu implementace a inovací, zejména pro malé a střední podniky.

Během debaty zazněla klíčová otázka, jak mohou klastry podporovat firmy při přístupu k veřejným zakázkám na inovace. Anders Olsson v odpovědi představil konkrétní příklad ze švédského klastru

Compare, který vyvinul metodiku „demand accelerator“. Tento model umožňuje veřejným institucím definovat inovační výzvy a zapojit firmy do iterativního procesu, na jehož konci je vybrán a podpořen jeden poskytovatel, přičemž inovace zůstává ve vlastnictví firmy a je škálovatelná. Další otázka se týkala regulačních bariér v agropotravinářském sektoru, které brání škálování inovativních produktů, zejména v oblasti nových ingrediencí. Gus Verhaeghe vyzval k vytvoření regulačních sandboxů na úrovni EU, které by umožnily rychlejší vstup na trh, a upozornil, že nadměrné regulační prodlevy vedou některé z nejnovativnějších evropských firem k uvádění produktů mimo EU. Jeho vystoupení poukázalo na potřebu pružnějších rámců, aby si Evropa udržela konkurenceschopnost ve strategických sektorech.

Panelisté diskusi uzavřeli shodou, že klastry hrají klíčovou roli při posilování regionálních inovačních ekosystémů a zajišťování relevance strategií S3. Diskuse vyzvala k flexibilnějším a dlouhodobým finančním nástrojům, silnější meziregionální spolupráci a lepšímu sladění regulačního prostředí. Panelisté zdůraznili význam inkluzivity - tedy zapojení širokého spektra aktérů od malých a středních podniků po občanskou společnost - a vyzvali k posunu od formulace strategií k jejich realizaci a měřitelnému dopadu.

4. Panelová debata

Anders Olsson představil model regionu Värmland, v němž jsou klastry zakotveny jako otevřené platformy navázané na jednotlivé oblasti inteligentní specializace. Dlouhodobá spolupráce regionu s klastry, jako jsou Paper Province a Compare, stejně jako partnerství s Karlstad University, byla OECD uznána jako příklad světové dobré praxe. Olsson zdůraznil význam společenských aspektů, jako jsou digitalizace, genderová inkluze a cirkulární ekonomika, které tvoří průřezová témata jejich strategie.

Patrick Vuillermoz představil zkušenosti klastru Polymeris, více-regionálního francouzského klastru zaměřeného na polymery, udržitelnost a pokročilou výrobu. Zdůraznil klíčovou roli klastrů při překlenování mezery mezi průmyslem a regionální politikou a představil jejich zapojení do několika meziregionálních partnerství a projektů financovaných EU, například Vanguard a I3. Podle něj úspěšná implementace vyžaduje přechod od strategie ke konkrétním projektům zahrnujícím malé a střední podniky, veřejné instituce i akademickou sféru.

Christoph Reiss-Schmidt popsal model Horního Rakouska, kde jsou klastry hluboce integrovány do strategie S3 již od jejího počátku v roce 1998. Region sdružuje osm klastrů s více než 2 200 členy a při tvorbě strategie využívá klastrové poradní rady složené převážně ze zástupců malých a středních podniků a akademické sféry. Reiss-Schmidt vysvětlil využívání specializovaných regionálních finančních nástrojů sladěných s cíli S3, které se postupně vyvíjely směrem k podpoře kolaborativních inovací a budování odolnosti. Zmínil také podpůrné mechanismy, jako jsou patentové poradenství, inkubace startupů a workshopy design thinkingu.

Gus Verhaeghe představil Flanders' FOOD jako průmyslem řízenou inovační platformu v agropotravinářském sektoru. S více než 300 členskými firmami funguje klaster na třech pilířích: inovace, strategie a spolupráce. Verhaeghe zdůraznil význam strategického rozvoje zdola s dlouhodobými roadmapami a roli klastrů při podpoře regionální i meziregionální spolupráce. Uvedl jejich účast v partnerstvích S3, například „Ingredients for Circular Economy“, a zdůraznil využívání evropských nástrojů (např. COSME, Euroclusters, I3) k převodu strategií do praxe. Zároveň vyzval k větší podpoře pokročilých úrovní technologické připravenosti (TRL) a k silnějšímu zapojení vysoce rozvinutých regionů do finančních mechanismů.

Mezi řečníky panovala široká shoda v tom, že klastry jsou klíčovými prostředníky při převádění strategických cílů do kolaborativních projektů s průmyslem. Všichni panelisté zdůraznili význam

dlouhodobých finančních rámců a potřebu specializovaných nástrojů, jako je kaskádové financování či regionálně vyčleněné rozpočty. Opakujícím se tématem byla role klastrů jako propojovatelů mezi průmyslem, výzkumem a veřejnou politikou. Zazněly však také obavy z regulatorních a strukturálních omezení, která brzdí inovace, zejména v oblasti přístupu na trh a pravidel státní podpory.

Pokud jde o rozdílné pohledy, všichni sice uznali efektivitu strategií S3, někteří však upozornili na výzvy spojené s jejich plnou implementací a na potřebu podpory regionů v různých fázích rozvoje. Verhaeghe například vyjádřil obavy z omezených příležitostí pro vyspělejší regiony v některých finančních schématech EU a zdůraznil, že podpora jejich další inovační aktivity je zásadní pro udržení celkové konkurenceschopnosti Evropy. Patrick Vuillermoz a Christoph Reiss-Schmidt rovněž poukázali na potřebu vhodných nástrojů a dlouhodobého financování na podporu implementace a inovací, zejména pro malé a střední podniky.

Během debaty zazněla klíčová otázka, jak mohou klastry podporovat firmy při přístupu k veřejným zakázkám na inovace. Anders Olsson v odpovědi představil konkrétní příklad ze švédského klastru Compare, který vyvinul metodiku „demand accelerator“. Tento model umožňuje veřejným institucím definovat inovační výzvy a zapojit firmy do iterativního procesu, na jehož konci je vybrán a podpořen jeden poskytovatel, přičemž inovace zůstává ve vlastnictví firmy a je škálovatelná. Další otázka se týkala regulatorních bariér v agropotravinářském sektoru, které brání škálování inovativních produktů, zejména v oblasti nových ingrediencí. Gus Verhaeghe vyzval k vytvoření regulatorních sandboxů na úrovni EU, které by umožnily rychlejší vstup na trh, a upozornil, že nadměrné regulatorní prodlevy vedou některé z nejnovativnějších evropských firem k uvádění produktů mimo EU. Jeho vystoupení poukázalo na potřebu pružnějších rámců, aby si Evropa udržela konkurenceschopnost ve strategických sektorech.

Panelisté diskusi uzavřeli shodou, že klastry hrají klíčovou roli při posilování regionálních inovačních ekosystémů a zajišťování relevance strategií S3. Diskuse vyzvala k flexibilnějším a dlouhodobým finančním nástrojům, silnější meziregionální spolupráci a lepšímu sladění regulačního prostředí. Panelisté zdůraznili význam inkuzivity - tedy zapojení širokého spektra aktérů od malých a středních podniků po občanskou společnost - a vyzvali k posunu od formulace strategií k jejich realizaci a měřitelnému dopadu.

5. Možnosti financování

1. Inovace tažené poptávkou prostřednictvím veřejného zadávání; uzávěrka 20. listopadu 2024.
2. Zrychlení zavádění inovací prostřednictvím otevřených výzev zaměřených na pokročilé inovace malých a středních podniků; uzávěrka 20. listopadu 2024.
3. Inovativní nástroje a obchodní modely; uzávěrka 16. ledna 2025.
4. Společné klastrové iniciativy (EUROCLUSTERS) na podporu oživení Evropy; uzávěrka 5. února 2025.
5. Příležitosti pro malé a střední podniky: výzvy v rámci iniciativy Euroclusters; zveřejněno na European Cluster Collaboration Platform.